

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอไทแดง บ้านหนองบัวทอง
แขวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผู้เขียน

นายศุภฤกษ์ กุลสุ

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิภาคศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. นุบผา อนันต์สุชาติกุล ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. สุภาพร นาคบัลลังก์ กรรมการ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงลวดลายผ้าทอไทแดง และความเชื่อที่สัมพันธ์กับลวดลายในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2453 จนถึงปัจจุบัน และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอไทแดง

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะผ้าทอ และลวดลายผ้าทอของบ้านหนองบัวทองในปัจจุบันมีความแตกต่างกับผ้าทอไทแดงในอดีตอย่างเห็นได้ชัด โดยผ้าทอของบ้านหนองบัวทองในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มชาวบ้าน 2. กลุ่มแพงไหมเกลอริ ซึ่งสองกลุ่มนี้อยู่ในสังคมเดียวกัน วัฒนธรรมเดียวกัน แต่ปัจจัยที่ทำให้สินค้าผ้าทอของสองกลุ่มนี้มีลักษณะที่แตกต่างกันคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการผลิตผ้าของสองกลุ่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อขายให้กับกลุ่มตลาดที่แตกต่างกัน

การเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอไทแดงบ้านหนองบัวทองเนื่องมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของกลุ่มชน ทั้งการเลิกใช้ผ้าทอในการแต่งกาย และใช้ในครัวเรือน เปลี่ยนมาผลิตผ้าทอเพื่อเป็นสินค้าขายให้แก่คนนอกวัฒนธรรม จึงเลิกผลิตผ้าตามแบบแผนดั้งเดิม มีการปรับเปลี่ยน และพัฒนารูปแบบสินค้าขึ้นมาใหม่ รวมถึงการปรับเปลี่ยนลวดลายผ้าตามความต้องการของตลาด อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนชื่อลาย และความเชื่อที่สัมพันธ์กับลวดลาย เนื่องจากอิทธิพลของพุทธศาสนา และเพื่อประโยชน์ทางการค้า

กลุ่มชาวบ้านจากที่เคยชำนาญการสร้างลวดลายผ้าด้วยเทคนิค จก และจิด เปลี่ยนมานิยมทำลายผ้าด้วยเทคนิคมัดหมี่เพื่อเสถียรภาพในการสร้างรายได้ ลักษณะลวดลายที่นิยมใช้เป็นลาย

ดอกแบบง่าย ๆ วางเป็นจุด ๆ เรียงซ้ำ ๆ กันไปแบบไม่เชื่อมโยง ทำให้มีพื้นที่ว่างบนผืนผ้ามากกว่า ลวดลาย การวางลายบนผืนผ้า นั้นนิยมให้ต่อเนื่องกันในแนวตั้ง และแนวนอน ส่วนสีสันทันของผ้า มักหมี่จะนิยมใช้ไม่เกิน 4 สี เนื่องจากเทคนิคหมี่นั้นนั้นทำหลายสีได้ยาก และมีข้อจำกัด ซึ่งแตกต่าง จากลายผ้าในอดีตที่ใช้เทคนิค จก และจิด ที่มีการใช้ลวดลายที่หลากหลายมาประกอบต่อเนื่อง เชื่อมโยงทั้งแนวตั้งแนวนอน และแนวทแยงจนเต็มพื้นที่ ส่วนกลุ่มแพงไหมเกลอริยั้งคงใช้เทคนิค จก และจิด ในการสร้างลวดลาย แต่มีการพัฒนารูปแบบ ลวดลาย และสีสันทันของผ้าให้เหมาะสม กับกลุ่มตลาดระดับบนที่เป็นชาวญี่ปุ่น และยุโรป ซึ่งลักษณะลวดลายผ้ามีความแน่นละเอียด เป็นระเบียบ สมดุล และมีตรรกะมากขึ้น นิยมใช้ลายเรขาคณิตมากกว่าลายสัตว์ ใช้จำนวนลายน้อยลง ส่วนด้านสีสันทันมีการพัฒนาจากพื้นฐานสีผ้าแบบดั้งเดิมแต่ลดความตัดกันของสี และเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่เป็นสีพาสเทลตามความต้องการของตลาดยุโรป

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจนั้นมีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบ และลวดลายของผ้ามากที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยด้านต่างๆ และยังคงเป็นตัวกำหนดทิศทางการผลิต สีน้าผ้าต่อไปในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

Thesis Title	Changes in Motifs of the Tai Daeng Textiles at Ban Nong Boua Thong, Vientiane Province, Lao PDR	
Author	Mr. Supharoek Kunsu	
Degree	Master of Arts (Regional Studies)	
Thesis Advisory Committee	Assoc Prof. Dr. Bupa Anansuchatkul	Chairperson
	Lect. Dr. Supaporn Nakbunlung	Member

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study changes in the motifs of the Tai Daeng Textiles and the social belief which reflected in its motifs since 1910 and 2) to study the economic, social and cultural factors resulting in the changes in the motifs of Tai Daeng Textile.

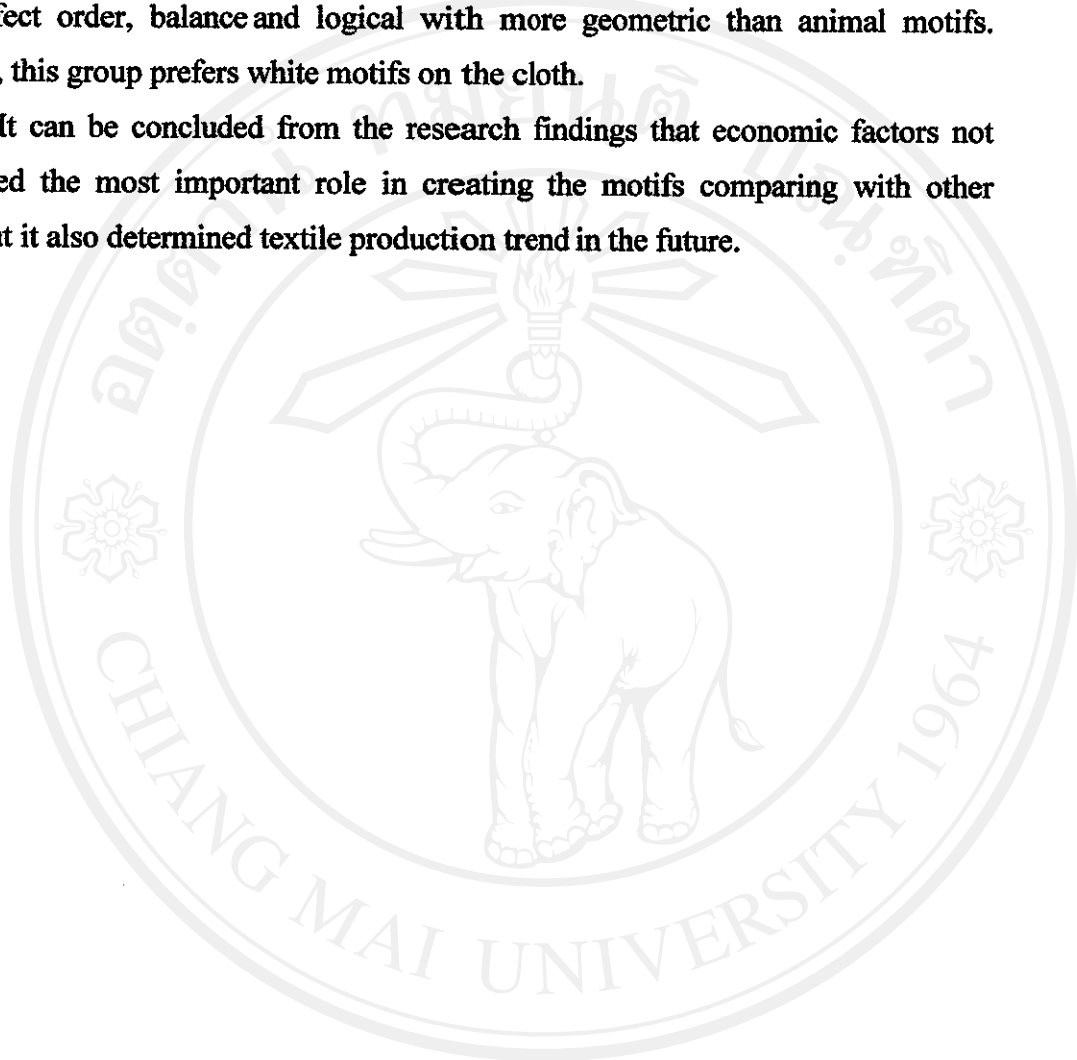
From the research, the textile's form and motifs of the present *Ban Nong Boua Thong* are obviously different from those in the past. That is, they can be divided in two groups in the present: the local group and the *Phaeng Mai* Gallery group. Although these two groups are in the same culture, they differ by the economic factors because the target markets of their production are not the same.

Another finding of the research concerns the changes in the motifs of Tai Daeng. The economic, social and cultural factors resulted in giving up the daily use and the prototype production of the textile which changed into various products. Furthermore, the beliefs about the motifs and ritual symbolic were changed and forgotten.

The local group, from the two groups who created the textile motifs, favors the *Mat mii* (ikat) technique for the stability in the economic status more than the *Jok* and *Khit* techniques. The famous motif is the repeated points of simple motifs form, not linking to one another. This form allows more space than motifs in a piece of cloth. The favorite motifs on the cloth is the continuous motifs both in column and row with not more than four colors limited by the *Mat mii* technique unlike *Jok* and *Khit* techniques which jointed various motifs together in column, row and oblique on

a single piece of cloth. Another group, the *Phaeng Mai* Gallery, continues using *Jok* and *Khit* but develops the textiles forms, motifs and colors to satisfy particular customers: the European and Japanese groups. The motif is generally more packed tight, perfect order, balance and logical with more geometric than animal motifs. Moreover, this group prefers white motifs on the cloth.

It can be concluded from the research findings that economic factors not only played the most important role in creating the motifs comparing with other factors, but it also determined textile production trend in the future.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved